

En mycket märkvärdig

Historia

om den

Förvandlade Kortleken

nyttjad till

Almanack och Bånebok;

Ganska lustig och nöjiam att läsa.

(Öfversättning.)

Helsingfors,

J. E. Frenckell & Son, 1879.

Säljes i Bokhandeln N:o 41 Unionsgatan.

Den förwandlade Kortleken.

Uti Pondon bodde en Sträddare, som ägde en enda Son, hvars namn war Jannes. Som denna Sonen af ungdomen war ganska qwid, gjorde hans Föräldrar det säkraste hopp om en lycklig framtid, så framt han blefwe wäl uppfostrad: hwarpå de beslöto att på hans sjunde års ålder sätta honom i Skolan. Hans naturliga fallenhet wisade sig till föräldrarnas stora glädje allt mer och mer, i det han dagligen gjorde alla möjliga framsteg och snart öfwerträffade alla de andra af hans kamrater, så att han på sitt 18 år fanns skicklig att besöka Akademien i Oxford; men i desamma afled hans Fader, och Modren, som icke sedermera hade någon egendom i behåll, kunde ej längre undfatta sin ålskade son på ett så afsläget ställe. Jannes begynte nu allt mer att blifwa utswäfwande och yrka hwarjehanda spel, så att han slutligen icke kunde fortsätta sina studier, utan begaf sig till Canterbury, en stad i Prowinsen Kent, hwarest högste Erke-Biskopen för Storbritanien har sitt säte, hos hwilken han omsider antogs som bestjent. Biskopen hade defutom många tjenare och förde stor stat; och som Jannes alltid uppförde sig wäl i Biskopens närvaro, och hans Herre tillika wisste att han hade studerat, höll han mycket utaf honom. Detta förtröt de öfriga tjenarne ganska mycket, så att de öfwerenskommo fins emellan, att komma honom på fall och sätta honom i misstredit hos sin herre; och detta trodde de sig så mycket lättare kunna bringa i verkställighet, som Jannes hwarje aften, då han såg sig något säker gick ut på Krogar och Källrar till att spela och dubbla, och till hwilket ändamål han alltid bar en kortlek i sin högra wästsicka. Nu hände sig en aften,

då Jannes war utgången att spela, och tiden drog länge ut på natten, att de öfriga hans kamrater gingo upp till deras Herre, Biskopen, och sade: „Wi kunna ej längre fördröja med mindre än att i största underdånighet gifwa Eders Högwördighet tillkänna, huru som Jannes alla nätter går ut och spelar kort, hwilken sedwana han haft merendels allt sedan han hit kom; wi hafwa för slitt fel i godo warnat honom, men som wi finna, att detta ej kan verka, hafwa wi beslutat, att nu gifwa Eders Högwördighet sådant tillkänna, på det wi icke en annan gång skola blifwa tilltalade och bestraffade för ett fel, som wi i annat fall se oss hafwa begått, i händelse wi icke i tid hans wanart för Eders Högwördighet upptäckt.“

Deras Herre tog detta ganska wäl upp, tackade dem för sitt wältänkta beslut, och befallte att alla portar och ingångar skulle för Jannes igenstängas, så att han ej kunde inkomma utan att blifwa upptäckt. Biskopen hade en systerdotter, hwilken war hans Frus Kammarjungfru, som i löndom mycket älskade Jannes, och han henne icke mindre tillbaka. Hon afhörde deras försät, och det hade gjort henne högligen ondt, om det skulle händt hennes käre Jannes någon ledfamhet; derföre hade hon ingen tillfredsställelse förr än hon kunde utwalta hans hemkomst, på det hon måtte släppa honom in genom fönstret, hwilket och lyckades henne: hwarpå hon berättade honom om hela deras förräderi. Jannes blef häröfwer mycket bestört då han fick höra denna berättelse, så att han förglömde att lägga ifrån sig sin mycket nyttjade kortlek. Om morgonen, då solket uppwaknade fanns Jannes i sin säng, och ingen kunde på ringaste sätt begripa huru han war inkommen. En stund derefter, då Biskopen war uppstånden, kom bud att allt hans tjenstefolk af båda könen, skulle för honom gemensamt insinna sig. Då det war skedd, blef den anlagade på följande sätt tilltalad:

„Min käre Jannes! Huru kommer det till, att du, enligt dina kamraters berättelse, nästan hvarje natt går ut på liberlighet till att dobbla och spela kort? Finnen du detta vara rätt, eller kan du ej begripa att jag icke allenast som Prest, utan äfwen som Erke-Biskop, ej kan tåla sådant, utan will hafwa Gudfruktige och lydige tjenare, och icke sådana som jag hörer du är; Gör dig således nu straxt färdig att lemna min tjenst, andra till warnagel och dig till ett wälförtjent straff, samt till sörrefommande deraf, att dina öfriga medtjenare genom ditt elaka exempel må undwika förförelse.“ Jannes, som förut under sina studier hade nog flitigt läst både Theologien och Eloquentiam, swarade härpå ganska ödmjukt: „Högwördige Herre och Erke-Biskop! detta eder Högwördighets hårda och för mig smärtande tilltal, wet jag mig icke i ringaste mätto hafwa förtjent. Jag har hwarken förr, icke heller i natt varit ute af gården, utan då jag för några desto större angelägenheter skull dertill varit högst nödsakad, och begagnandet af kortspel har så mycket mindre varit min sak, som jag alltid burit affty derföre, emedan jag varit nog hellig att från min barndom lära inse hwad grofwa synder och olyckliga påföljder det medförer, icke allenast derigenom att man dermed kan åstadkomma den största owänskap emellan de bästa wänner, utan ock förfätta tiden och sin egendom: ja intill och med sjelfwa själen.“

„Då wäl,“ sade en af hans kamrater: „Churumäl Jannes söker att göra sig ostyldig, så anhålla wi litwäl i allbradjupaste ödmjukhet, att hans ursäkt ej må anses gällande, så wida wi med klara skäl kunna nu på stället bewisa motsatsen, och att han der han nu står, har en kortlek uti sin högra wästficka.“

Biskopen war ej sen att befälla dem, att de skulle ransaka derafter, hwilket gerna och utan dröjsmål gjordes; och till deras stora nöje fanns kortleken efter deras utsago.

„Ja,“ sade Biskopen, „är icke du en wanartig menniska, som söker befria dig för ett fel hwartill du är högst öfwerwunnen och brottslig.“

„Jag beder i ödmjukhet,“ swarade Jannes: „att jag städse burit och ännu bär denna kortlek på mig, då jag ej kan förmoda att Eders Högwördighet tillräknar mig det såsom brott.“

„Swad,“ sade Biskopen, „skulle du, Göker, wäl wilja föregifwa till ditt såfänga försvar: låt mig höra det.“

„Jo,“ swarade Jannes: „att jag bär en kortlek på mig, bewisar, som jag tror, icke någon liberlighet, och är det ej heller, utan i en helt annan affigt begagnar jag den; ty som jag är en tjenare och måste passera på min tjenst, har jag ej alltid tid att göra långa Bönestunder, utan då de andra sofwa, är alltid min plägsed att gå uti ett enskildt rum för mig sjelf, som förmodligen fallit mina kamrater in, att jag då varit på krogen, och till den ändan har jag min kortlek dels till Almanacka, dels till Bönebok.“

„Huru kan du förklara detta?“ frågade Biskopen.

„Jo,“ swarade Jannes: „ett år har fyra tider, en kortlek har fyra färger; Hjertes betyder Wåren, Ruter Sommaren, Klöfwer betyder Hösten och Spader Winter; ett år har tolf månader, men efter weckoräkning tretton; en kortlek har ock 13 kort i hwarje färg. Ett år har femtiotwa weckor, en kortlek 52. Ett år har 365 dagar, en kortlek har så många prickar, eller några flere, och de som öfwerstrida, äro de som göra skottåret.“

Biskopen, som förut war något upprörd, begynte nu för sig sjelf att småle, sägande: Din Almanack slår alldeles intet fel, min käre Jannes; men säg mig nu vidare, huru du kan bruka den till Bönebok!“

„Jo,“ swarade Jannes, „då jag har, som sades, någon ledig timma, går jag för mig sjelf och så tager

jag först fram den Rungen som tillhör årstiden, och ser på honom, då jag straxt påminner mig den tro och huldets-ed jag min Herre och Konung swurit, och beder Gud, att jag ej må förgäta mina pligter jag honom är skyldig och att honom alltid måtte wäl gå. Sedan tager jag Fruen, då wid hennes åskådande jag påminner mig hela menniskoslägtet, som genom en qwinna kommit på fall, nemligen genom Ewa; men tillika till min tröst, att all wår salighet är och genom en qwinna återställd, nemligen genom Jungfru Maria, som födde wår dyre Frälsare, Derefter tager jag Tian, då påminner jag mig de tio Budorden, som Gud utgaf på Sinai berg, genom Hungeled, dunder och blixt. Sedan tager jag Nian, deraf jag påminner mig min Herres och Frälsares död på korset, som skedde på nionde timman efter Judarnes räknung. Sedan Altan, då jag betänker huru Gud förderfwade den första werlden, och behöll Noack själf åttonde wid lif och wälmåga. Derefter Sjuan, deraf jag påminner mig de sju ord, som Frälsaren talade på korset, och beder till Gud, att jag dem aldrig må glömma. Sedan tager jag Seran, då kommer jag ihåg, den Allsmåttige Guden, som på 6 dagar skapat hela werlden, med Himmel och Jord, samt hwad deruti är och hafwer sin warelse. Derefter tager jag Femman, då jag påminner mig 5 Christi sår och beder till Gud, att jag med alla andra fattiga syndare, må uti dem finna rum, tillflykt och beskydd. Sedan Tyran, då kommer jag ihåg 4 Ewangelister, som bestrifwa min Herres och Frälsares Heliga Födelse, Lestwerne, Lidande, Död och Himmelsfärd. Sedan tar jag Trean, der påminner jag mig de 3 Personer i Gudomen, Fadren, Sonen och den Helige Ande, samt mina 3 mest största plikter: waka, bedja, arbeta. Sedan Twåan, som erinrar mig de 2 Naturer i Christo, som är både Gud och menniska; äfwen som att jag har twenne naturer, nemligen, kropp och själ att wårda. Slutligen

tager jag fram Eftet, med hwilket jag kan öfwerstida alla de andra Kortten: då kommer jag ihåg en stor Allsmåttig Gud, som af intet har skapat allting, samt huru Han styrer och regerar all ting wid makt och beder troligen, att Han må alltid vara mitt förnämsta ändamål; och en enda medelpunkt gifwes, Jesus, som är Trones ändamål.

Alltså hafwer jag nu efter befallning förklarad både min Almanack och min Bönebok. Skulle nu Eders Högwördighet finna mig brottslig, så må han straffa mig, skulle han åter behaga att nådigt fritälla mig, så blifwer jag wiserligen fri."

Biskopen, som denna förklaring noga betraktat, efter orden, war helt bestört, och kunde knappt dölja sig för tårar, utbrast och sade: "Jag är och en, som borde vara den lärdeste man i hela detta stora Konungarike, och har läsit i tusentals Böcker, hwaribland många äro Andliga; men, Gud bättre! jag fruktar och är öfwerthygad med mig själf, att jag icke betraktat en af dem, så wäl som du din enda lilla Bönebok. Gack i frid och fortfar i ditt påbegynta nit, men J allen som så ofskyldigt anklagen Jannes, hwad hafwen J nu att säga?"

"Jo," swarade de: "han glömde Knekten."

"Det är sant," sade Biskopen: "hwarföre gjorde du det, så säg?"

"Jo derföre," swarade Jannes: "ty då jag kommer till Knekten och ser honom, så kommer jag lifsom från mig själf, ty då påminner jag mig först, huru illa som Krigsknektarne handterade wår käre Frälsare, och för det andra tyckes mig honom lik vara den Förråderen Judas, som med falskhet förrådde sin Herre och Mästare, lika som J, mina kamrater, nu sökt att förråda mig."

"Ja," sade Biskopen: "du fromme Jannes talar idel sanning! Deras falskhet har bragt dem själfwa om

halsen: De skola derföre med Judas äfwen få sin lön: men, som jag wet att du af din barndom kunnat Den Heliga Skrift (2 Thim. 3 Cap. 15 w.), så skall jag ej allenast sjelf ordinera dig till ett hederligt Besoringsmål, nemligen till Kongl. Hofpredikant, och desutom förse dig med fördelaktigt gifte, med min egen Systerdotter, som är i min tjänst som Kammarfru, hwilken skall blifwa en wår arfwinge, om det eljest är begges eber wilja."

Uppå detta Biskopens tal, war ej wår gode Jannes sen att göra sin skyldiga tackfägelse: hwarpå Biskopen ofördröjligen fullbordade alla sina löften, då Jannes såsom Kongl. Hofpredikant ingick i ättenskap med sin käresta, som insläppt honom genom fönstret.

Det är sedermera genom Tidningarne kungjort, att Jannes blef Biskop i London, uti samma Stad, som han war född, till hwilken höga styfla, samma Erkebiskop i Canterbury honom befordrade, medan Jannes fattiga Moder ännu lefde.

Den så kan Kortén wända,

Och öfwa slika spel,

Swart det då kan lända

Får han i lyckan del.